

Lilžės Releiwis

su nielą nelastūjancze Briedetka:

„Landwirthschaftliche Mittheilungen“ (Zemes-Gaspadorystes Zines).

Lilžės Releiwis, kas Pėmpęzią išdūdams laštūja
ant Bertainio Meto 50 Pen.

Apstelawimai yra nū bile tokiu Pošto priimami, arba
ir paczėj Druktorijoj

J. Replānderio beš Sunaus

Lilžėje, Aufštoje Ulycz. 67 (Hohe Str. 67).

Upsatimai,

Druktorijā Lilžės Releiwjo funkciami laštūja po 10 Pen.

Prisilulymai 15 Pen.,

už lošnā smulkeis Raštais išpaustā Cilj.

Gromatos dėl Lilžės Releiwjo patikis išražomos yra
dabar izšlaisgirtus nufuncziamos.

Nro. 15.

Lilžėje, 11. Aprili.

1890.

Kunigaitšezio Bismarckio Iškeliawimas iš Berlyno.

Subatoj, 29. Merca, yra Kunigaitštis Bismarckis Berlyną prastojes; pastutinoji Diena jo Užsilaitymo Berlyne prilygo neperstojancziam Staitlui wifokliū Rylawimū, kurie tame Akiēs Mirksnyje, kaip Kunigaitštis iškeliauo, kaip Szirdi pajudinas Atšisweikinimas pasirode. Jau užwakar, kaip Iškeliawimas Kunigaitšezio Bismarckio sulawamas buvo, susirinko pas Reichskanclerio Paloczū Wiliumo Ulyczioj Dienōs Bęgyj nesuskaitoma Žmoniū Daugybe. Pas Daržo Duris Ulyczioj Rōnig-gāgerstrasse bey pas gelžiniūsus Wartus Wiliumo Ulyczioj lauke Szimtū Szimtai, teip šiczion, kaip ir tenay daugel Žiuponiū su Kwietkū Būštėmis, to Akiēs Mirksnio, kuriame Kunigaitštis Paloczū prastojo. Toktai nusidawo, kaip jis užwakar atkartotinay išwaziawo, jeib nu wisū czionay gywenancziū karaliskūjū Princū bey Princessiū atšisweikintu. Wisados jam Kwietkos Raretą metamos buvo, wisados jis nu Hurra-Szaukimu bey Repuriū Mojimu šweikinamas tape.

Petnyczioj po Petū tay buvo, kaip Kunigaitštis ant Szarlotenburkio Szastjōs waziawo. Jau Diena Galopi ejo, tay apšistojo prie Szarlotenburkio Palocziaus hale Palocziaus Waktōs wiena lengwey budawota Karēta, ir pirmkol dar tenay Waištinejantieji išpazinti galejo, kas teip welay esg atkeliawes, iškūpe Kunigaitštis Bismarckis Mandieroj Seydliū-Rirasteriū iš Wežimo lautay ir už tus Sweikinimus širdingay pasidēkawojo, kurie jam nu wisū Būstū atgabenti tape. Nu Palocziaus Daržininko išsimelbe jis tris Rožes. Tases Rankoj laikydams, ženge jis pamazelum per tykōsus Daržo

Lakus aut Sklepo linkay. Iš Pradziōs pasiliko jis Balandą prie Grabo-Paminkliū Karalaus Frydriko-Wiliumo III. bey Karalēnēs Lunžēs. Po to nukūpe Kunigaitštis i Sklepą žemyn prie Grabū Ciecoraus Wiliumo I. bey Ciecorēnēs Augustōs. Ilgiaus kaip 10 Miniutū jis tenay pasiliko ir padejo tas Rožes prie Rabaptininkū Grabū. Atšleides jis wēl pas Palocziaus Wartus atgalsugrūžo. Sziczion buvo tame Tarpe didi Žmoniū Daugybe sustojusi. Su Szukawimu jis wēl pasweikintas tape ir jau Wežime sedēdams jis ant tojo atšliepe.

Wakar pirm Petū Atšiskirantšis dar tuleropus Atšisweikinimus atliko ir kaip tie ant Galo buvo, priēme Kunigaitštis Bismarckis wisus sawo Tarnus, kurie dabar iš Szlužmōs išstoja. Wisi, iki pastutinojo Arkliū Berno, gawo hale pilnōs Meto Algōs dar bagotingas Dowanas. Tikt trys Personos nu Szlužauininkū Kunigaitšti ant jo meilingojo Dwaro Jaksū Girej palhdēs ir tenay ir toliaus jo Szlužmoj pasiliks. Tay buvo Szirdi pajudinas Akiēs Mirksnis, kaip Kunigaitštis, regimay perimtas, ant wisados nu sawo wienūjū Tarnū atšisweikino. Kaip mums patikrinama tampa, gaus keli Drauganarei Buto Tarnū ne menkus Pangzionus, teip kad jie Pakajuje sawo Dienas užbaigti galēs.

Kaip ir hitas Weikalas atliktas buvo, šradėjo Kunigaitštis ant Iškeliawimo taisytis. Atšiskyrimo-Abdyna wis arcziaus parėjo. Wiliumo-Ulyczioj hale Reichskanclerio-Palocziaus ir dar toliaus iki po Lepomis ir šiczion iki Brandenburkio Wartū Tufstancziū Tufstanczei šen ir ten waištinejo, jeib Liudeninkais Kunigaitšezio Iškeliawimo butu. Ant Žegoraus 4½ nu Wiliumo Pleciaus wiena Eskadrūna Gardū

Rirasteriū pilname Iškūpūšime parjojo ir po Muzike teip wadinamojo Prūsū Maršo pro Paloczū pratrauke. Szie Zalmierei, kurie po Romandą Princū Keuff stowėjo, buvo Kunigaitšezui ant Garbēs Waktōs prie jo Iškeliawimo ant Lehrteriū Gelžkeldwario pastirti. Szeip toke Garbē tikt Baldonams teliūbja buti išrodoma. Ciecorus per tay atšiskyrantšji Reichskancleri hpatiskay garbino. Nu Miniuto iki Miniuto Žmoniū Būltai Pakelhy ant Gelžkeldwario linkay wis didesni pastojo. Trumpay pirm Žegoraus 5 atwaziawo ant Palocziaus Riemo tie Wežimai, kuriuse Kunigaitšezio Kamishei Wietōs rasti turejo. Weikay po to ir Kunigaitštis Bismarckis prie wieno didziujū widurejū Langū pasirode. Užas Rylawimas Atšiskirantšji pasweikino. Szisai, Mandieroj jo Rirasteriū Regimento, dēkawojo už tą Sweikinimą ir atstojo nu Lango atgal. Dekimt Miniutū po Žegoraus 5 atšiwere didieji Palocziaus Wartai, Wežimai prie jų primwaziawo ir aukštasis Pawidals pirmojo wofikštojo Reichskanclerio bey jo Draugēs prie jo Szaliēs buvo matomas. Iš naujo Kunigaitštis su Szukawimais šweikinamas buvo, kurie iki jo Ruwaziawimo ant Gelžkeldwario truko. Pakelhy wisur Langai atšiwere, Žiupones su Šepeteleis mojo, Bonai su Repurimis šweikino ir nu wisū Būstū Kwietkos bey Būštēs kaip Lytus i Kunigaitšezio Raretą šele. Žmones iš Daliēs bēgdami atwiramjam Wežimui iki Brandenburkio Wartū šele ir ant Paryzeriū Pleciaus Wežimą teip apgule, kad Rūtšeris neb-galejo peršigauti ir raiti Szutemonai Relą walną padaryti turejo. Ant Balkuno prancuziškōs Pasuntinyštēs wiens Photographs tame Akiēs Mirksnyje Abrožą užēme, kaip Kunigaitštis per Brandenburkio Wartus waziawo;

toškai dar ir kitose Bietose Pakelyj nusidave.

Kunigaitščio Priemimas ant Gelzkeldwario bey jo Atfifweikinimas buvo Wirfus ir Galwa wisu Garbės Irodymū. Kadangi Užejimas ant Gelzkeldwario tikt tada tebuwo iwelyjamas, kad Biljets ant Gelzkelio-Relionės parodomas tape, tay Szintū Szintai Biljetus ant Szpandawds nusipirko ir Prifibriowimas toks didis buvo, kad Uredinintai nepaspejo atfiliti ir Biljetai iki paskutiniosės Bietos ispirkti tape. Tame Tarpe parejo ant Gelzkeldwario Kunigaitščio Genth, Prietelei bey didis Skaitlus Personū is aukštesnujū Stonū. Gražiausi Kwietkū Sutaishymai pargabenami tape, kurie i Kunigaitščio Bezimus padedami buvo. Tarp kitato wiena is Kwietkū sutaishta Swieto-Kulka, kuri su jūdu Gedėjimo-Katekiu aptraukta buvo, dibi Nusidwyjimą ispromyjo. Wisas Plecus buvo su Deleis isflotas. Garbės Kumpanija abipusey Kunigaitščio Bezimo pasistojusi buvo. Ant Palhdejimo buvo parejė Kunigaitštis bey Kunigaitštene Anton Radpimill, mastoliklasis bey estereiklasis Pasuntinis, amerikoniklasis Pasuntinis bey tojo Dukte, naujysis Reichskancleris v. Kaprivi, Szotssekretiers v. Böttcher, Ministerei v. Berlepš bey v. Gofler, Karo-bey Marynės Ministeris, Gendrolei v. Schliessen bey von Werder i. t. Kaip Wieteninkš Ciecoraus buvo tojo Gendroladjutants von Wittich parejės, jeib Kunigaitščzui paskutinijei Sweikinimą jo Baldono atgabentu.

Galiausėy parkeliawo Kunigaitštis Bismarckis, pasektas nu jo Namistū ir Genziū; Muzikei bespieliūjant nuženge jis Garbės Waktos Gilę isilgū; jis labay druts ir sweiks isweizdejo. Pirm Kunigaitščio waikštinejo Jumprawos, kurios Kwietkas is Kurbū barste. Kunigaitštis atfifweikino nu sawo Genziū ir Prieteliū, nu naujojo Reichskanclerio ir galiausėy nu Gendroladjutanto v. Wittich, kursai jam dar i Gelzkelio Bezimą sekės buvo. Zmoniems berklaujant, „Reynwaktą“ bey Nacionalhymnę begiedoiant Trukis ant Zegoraus 5 ir 40 Miniutū pasijudino. Kunigaitštis Bismarckis buvo Berlyną prastojęs.

Ras paskutiname Gese Swiete nusidave.

Iš Wokietijos.

Berlyne, 1. Aprili. Nu daugel Pusū tas Welyjimas istartas tape, kad Kunigaitščzui Bismarckui Ciecorystės wryiausame Mieste Paminklas pastatomas butu, ant kurio is wisos Ciecorystės Piningū renkama taptu. Aukštuse

Stonuse stowentis ir wisokeropos polytiklos Dumos Wyrai yra i Krupą sustoje, kurie weikėy tam Dalykui atwirą Pasaulimą isleis. Sustojusioji Komiteja keta Ciecorų paprašyti, kad jis tam Uzfimimui sawo Pristową sutektu; wirkūji Bedimą užsieme Semės Direkteris Lebežow.

— Wokietlasis ciecoriklasis Pors, kaip wiena šwediska Seitunga rašo, Junjiaus Gale arba Juljiaus Pradžioj i Kristianią parkeliaus. Ciecorus Wiliumas nor Kampą pas Dobre-Kalnynus bey Romsdal aplankyti, o Ciecorene ant šepiū Nedeliū Maudymo Bietoj Molde užsilaityti. Ciecorui Wiliumui Norwegiuse užsilaitant Karalus Oskars bey Karalene Sophie Kristianijoj wepės.

— „Buttštadto Seitunga“ gauna apie Maloningumą musū Ciecoraus sekantijei Atfistikimą patirti: Wiena bėdna Mergaitė is Kiemo S. pas Buttštadt buvo per Maldos Gromatą Ciecoraus melbusti, kad deley jės sunkiosės Ligos i Uniwertitietos Gydimu-Butą Mieste Halle butu priimama. Pirm keliū Dienū parejo jei is Hallės ant aukštesnio Padawadyjimo ta Zine, kad ji be jokiū Rastū Mokejimo i Gydimu-Butą busenti priimama.

— „Rōlniškoji Seitunga“ rašo is Petersburtio, kad Ciecorus Wiliumas Wasaro Laikė ant mastoliklujū Manweriū pas Krasnoje-Selo iskeliauses ir kad šita Zine is gerds Wersmės esanti imta.

— I Parjzā sugryjusis Deputiert Darbininkū Sargybės Konferenco, Pons Jules Simon, po jo Parkeliawimo tūjau nu Prezidento Karnot priimtas tape ir pries ši apie aną Susitotyjimą teipo esąs isfitarės, kad jis niekubudu be Waisiū nepafilikšes, bet gerą Pasielimą turėsės. Prancuzijoj busentis Konferencė sutartieji Welyjimai tūjau priimamis, kadangi Parlamentas jūstus sawo Užmanymuse jau pirma buwęs apmastes, kaip antay Uždraudimą, kad Rudikei po teturiolika Metū Fabrikese powisam uždraustas taptu. Konferencas ir ant to derėsės, prancuziklūsus Pasilaitymus pries Wokietiją pagerinti. Pons Simons su Ciecorumi apie Karą bey Palajū ney wieną Žodi nekaltėjes, bet tikt apie Konferencę Darbus, apie Rastū Dalykus bey keles aukstas Personas Prancuzijoj. Apie pati Ciecorų Pons Simons fiteipo esąs isfitarės, jis esąs labay paklanus Wyrs, jis kalbās teip geray prancuziklaj kaip tikras Prancuzas ir apie wisus deley Konferencę statytūstus Klausymus jis geray persimanās; jis esąs Wyrs linksmas Dumos, kursai daug daugiaus sawo Mislis ant užimtuji Bertaisymū wartojās, kaip kad Karo

pamisljti galetu. Apie Bismarckio Atstojimą Pons Simon ne daug tegal sakyti; jis tegino, kad Bismarckis atstojės yra ir kad jis niekados nebipareis kad Kaprivi rods jo Paselėjū yra pastojės, jis ale newaldybes ir kad galiausėy dabar Wokietijoj nu tiek daug Bertaisymū esą kalbama, kad Wisas kribšda.

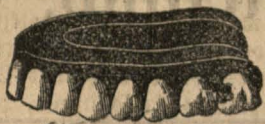
— 2. Aprili. Ir nu sawo teip wadinamojo Depekū - Jozifo, kursai „jūdoju Raiteliū“ liūbejo buti wadinamas, butent nu Poliejos Waktmistra Lewerstrōm, yra Reichskancleris Kunigaitštis Bismarckis firdingiausiu Budu atfifweikines. Pons Lewerstrōm buvo su sawo Regimentu Mete 1870 kaip Waktmistras i prancuziklajai Karą traukes ir tape pries tojo Galą, kaip jau wryriusioji Kwartiera Mieste Versailles radosi, tūkart prie „Gromo Bismarckio“ pakomandierūtas. Nu ano Gžeso yra ansai „jūdasis Raitelis“ ant Bismarckio Welyjimo tojo Szluzmoje pasilikės. Atfifkyrimo - Adhnoj Bismarckis ano Gžeso, kaip jis ji pirmaji Kartą buvo jutikės, minawojo ir Kalba ant Miesto Versailles bey tenay esanciojo Balocziaus lenke. Prie to klause jis Pons Lewerstrōm, ar jis dar dabar, po dvidešimt Metū, Parjzo Potsdame susirasti galetu; o kaip Pons Lewerstrōm ant to su „Je“ atfiliupe, sake Kancleris, ir jam dabar dar Wisas teip aiskėy po Aktū esą, kaip kad toktai šendien butu nusidawus, ir jis Dwasej dar to paeze Stubą tebmatās, kurioj tūkart jam Waktmistras pirmaji Pranešimą atlikės. Dabar esąs ale Gžesas, atfifskirti. Kunigaitštis pasidėkawojo Pons L. už jo wiernaję Szluzimą ir idawę jam gražėy dirbtą fidabrinę Kūptą, is Widaus apauksinta. „Kaip žymi manō Dekawonēs“ sake Kancleris ir dar šypodams pridejo, „jeib Jus manēs neušfimirštumbite.“ Pons Lewerstrōm buvo teip labay perimtas, kad jis ney wieno Žodžio neb'galejo sakyti, bet aiskėy werkti pradėjo. Galiausėy ir patš Kunigaitštis neb'istenge Sujudimą sawo Szirdiēs nuramdyti, nes kaip jis wiernam senamjam Tarnui Ranką ant pastūjo Atfifweikinimo dawę, mate Pons L., kad Akyse teip wadinamojo „gelzinojo Kanclerio“ Ašaros spindėjo.

— 3. Aprili. Ciecorus bey Ciecorene šendien pirm Betū Baznytelej Balocziaus Ciecoraus Wiliumo I. pōdraug su Meiningiū Erbprincu bey Erbprincese ir Prusū Princu Aleksandru bey Badū Princu Maks šwentaję Weezere prieme, kure Pons Drs. Rōgelis nudalyjo.

— Pasimirusioji Ciecorene Augusta yra wienam Žydū Geradėjštės Urštaltui ant Senoliū Aprupinimo 5000 Markiū sawo Testamente prifkhrusi; ji

Alpsakymai.

Benno Mey,

Dantu Viktorius,
Tilžeje, Goldschmiedstraße 9,
ant Kampo Wasserstraße.
Kunstfla Dantu nu 3 Mk.,
Pripilimu jau nu 2 Mk.
Kaš pagedo 3 Stundāse pa-
taisoma.

Dantu Darbawiete
nu **M. Karpes.**

Kunstflaš Dantis, Plombie-
awimus Dantu Bertaisymus.
Tilžeje,

Kazernōš Ulyczioj Nr. 23.

Repasiturenczius
prlimu aš kasdien, ist Redēdie-
neje ne, nu Žegoriauš 8 ist 9
Rytmetij.

Budskingu-Čeikin

Aprēdams bey
wirutinioms Sermēgoms
pristulo labay pivey
C. Staschull,
Tilžeje,
Wolciezj. Ulycz. Nr. 14,
prie Kampo Waudens-Ulycz.

L. Meyer, Reiden u. St. Ludwig
Schweiz Elsass

Wiederverkäufer Rabatt!

Serianusēs

Semeniu-Kokas

pristulo pigiausēy nu Logario
Hermann Kölling,
Karaliauczuje Prus.,

Pardawimo-Wieta Tilžeje,
Schlosmühlenstraße, paš Drusfōš
Magazynā.

Fabrike bey Kupczyke
Zemēs Gaspadorystēs Mašynū
bey Priprowā.

Syenito bey
Marmoro-Camoru
Fabrike

F. M. Spirat,

Tilžeje, paš Wolcieziū Wartus,
pristulo sawo didyji
Logari wisokeropā

Grabo-Daminklu
bagotingame Ipsi-
skryme,

Priegalwojo-Akmenius
nu 6 Markū prasi-
bedant ist wisupustiau-
suja,

Treppiū Straip-
suinis, isspansta

Cemento, Cemento-Kuras bey **Ce-**
mento-Prakartus wisokeropuse Didumuse.

Hamburg-Amerikoniszka

Paku-Nugabenimo-Akciju-Draugyste
Express-

bei
Pustdampsziepiu Begimas

nu **Hamburkio iki New-Yorko**
prie Southampton pribegama.
Begimas per Swietjures patenka
kokes **7 Dienas.**

Priegtam wis dawadngai ir kaip paprasta su
Pusto-Dampsziepimis gali keliauti tarp
Havre-Newyork. Hamburg-Westindien.
Stettin-Newyork. Hamburg-Havanna.
Hamburg-Baltimore. Hamburg-Mexico.

Keleiwjei, kurie Maskolijoj gime, tur kreiptis pas J. Bouvain,
Eydtkunus bei J. Abelmann, Klaipedojoj kurie Agentai yra su Pawe-
lyjimu nu Waldziōs. [Nr. 557.]

Dro. Fernešt'o
Ghwasties Essencas.

Whyransia Pardawimo Wieta: **G. Süd**
Mieste Colberg.

Tikra
Bagalba

prieš wisas is negero Sutromyjsimo i. t. t.
Kraujo-Nyštā-Trilbdinimo pareinanczes Ligas,
kaip antay:

Widuriū Krampi, Widuriū Staudėjima, Glemes, Walgio-
Renorejima, Wemima, pagedusins Widurius, Sufikimjima,
Galwōš Staudėjima, Udōš Neczhtuma, Meklunge, Tran-
kima i. t. t. Rej jost Pasleptinā Priprowa, kadangi ant
Plēcziōš ugrāšyta stow, kas joje randasi.

Per ilgus Metus iwestas; Tustanczei Attestā bey Prisi-
jinimū atliudyja gerā Mačyjima.

Wienat tikras su wisu matomaje Sargybēs
Marke! Preke uš Plēcziā 50 Pf., 1 Mk. bey
1 Mk. 50 Pf.

Gaunamas Tilžeje prie Aptieforaus Bōhmer, Heinrichs-
waldēj (Gastūse), Kaufēnuse, Rusnēje bey Mēlau-
tiusē Aptiefoj.

Plugus,

Gelzines Glezias,
Ruliawimo-Rulinus,
Piewu bey Dirwos Glezias pagal Patent
nu Laacke,
Wiezlu-Krathymo-Mašynas pagal Patent
nu Schloer,
Sejimo-Mašynas,
Drillmašynas pagal
Aud. Sads'o Pa-
tenta i. t. t.
pristulo

Hermann Kölling

Pardawimo-Wieta Tilžeje,
Schlosmühlenstraße prie Drusfōš
Magazyno.
Fabrike bey Kupczyke Zemēs
Gaspadorystēs Mašynū
bey Priprowā.
Logaris kunstiskā Ikr-
tino-Wiprowū bey
Pašaro-Dalykū.

Darzewiu-
Lanko- bey Swietk-
Seklas,

powisam swiežias, su Ušstok
jimu uš gerā Dvgima pristulo

J. N. Koeder,
Tilžeje bey Magaineje

Sechzig Kirchenlieder
für die Schule.

Vorrätzig bei
J. Rehländer & Sohn

Wielarstwa, wadinama
Dr. Spranger ^{iche} Magentropst
gelba tūjan prie Widuriū
galū bey Krampio, Whyransia
Galwōš Staudėjimo, Pils-
Staudėjimo, Widuriū Rukhtū-
ir pilto Atliudyjimo, Apsma-
gimo bey Kraujo Pagedim
Prieš sunkū Widuriawimā
ji labay gera Priprowa, ta-
greitay ir be Staudėjimo len-
wins Widurius padaro, o
Kora Walghyma padidina.
Gaunama Tilžeje Aptiefoj
whyransia Wieta H. Wächter
jalioje Aptiefoje, Plēcziōje
50 Pf. ir 80 Pf.

